

08.07.2019

BASINA VE KAMUOYUNA,

ALKOLLÜ İÇKİLERDEKİ YÜKSEK VERGİLER HALKI ÖLDÜRÜYOR!

Geçtiğimiz hafta Mersin’de metil alkol kaynaklı yaşanan ölümler “sahte rakı” meselesini tekrar ülke gündemine soktu. Son yıllarda alkollü içkiler ve özellikle rakı fiyatlarına gelen zamlar sonrası, kontrolsüz ve riskli bir piyasa oluşmuş durumdadır. Vatandaşlar el yakan rakıya erişemedikleri için, kendi rakılarını kendilerini üretmeye çalışıyorlar. Yaşanan ölümler uzun zamandır devam eden bu sürecin sonucu olup yakın gelecekte benzerlerini yaşamamamız için bir sebep gözükmemektedir.

Oysa Türkiye bu deneyimi TEKEL’li yıllarda da yaşamış, vatandaşlar vergiler yüzünden artan rakı fiyatları karşısında ispirto vb. içeceklerle yönelmiş ve pek çok ölümlerle sonuçlanan vaka ortaya çıkmıştı. Bunun üzerine vergiler geri çekilmiş ve “sağlıklı bir alkollü içecek piyasasına” geri dönmüştü. Şu anda da vergilerin normalleştirilmesi hatta kaldırılması yaşanacak potansiyel ölümleri önleyecektir.

Bu noktada mesleğimizin bize yüklediği sorumluluk gereği aşağıdaki öneri ve açıklamalarımızı kamuoyu ile paylaşmamız kaçınılmaz olmuştur.

- 1) Geçtiğimiz günlerde basına da yansıdığı gibi devletin 2017 yılındaki toplam vergi geliri 536 milyar TL’dir. Bunun yüzde 67’si dolaylı vergilerden oluşmuş ve yaklaşık 138 milyar TL’si ÖTV’den toplanmıştır. Toplanan ÖTV’nin 10 milyar TL’sini ise alkollü içkilerden alınan ÖTV oluşturmuş gözükmemektedir. Alkollü içkilerden toplanan bu vergi, toplam vergi gelirinin yaklaşık %2’sine denk gelmektedir. ¹ Devlet bu payı sürekli arttırmak isterken özellikle rakı satış rakamları da düşüş göstermektedir. Öte yandan ‘alternatif piyasalardaki’ rakı tüketim miktarlarının artmakta olduğu Tarımsal Kökenli Etil Alkol üretim ve ithalat rakamlarından yakalanabilmektedir. Yaşanan bu olgudan çıkarılacak tek bir ders vardır o da alkollü içecekler üzerindeki aşırı vergi yükünün kaldırılmasıdır.
- 2) Kaba bir hesaplamayla 1 litrelik rakı maliyetinin 15-25 TL aralığında olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu rakamlar ortada dururken vatandaştan 150-200 TL ödemesini beklemek son dönem hükümetlerin politik tercihleriyle de ekonomi yönetiminde dolaylı vergilere yüklenme tercihleriyle de açıklanamaz. Dolayısıyla alkollü içki tüketmeyi tercih eden vatandaşlar başta olmak üzere, sivil toplum örgütlerinin, meslek odalarının hatta alkollü içki üreticilerinin ciddi bir baskı unsuru olmaları kaçınılmaz bir görev olarak orta yerde durmaktadır. KMO olarak bu süreçte, mesleğimizle ilişkili boyutuyla tüm kesimlerle bilgi paylaşımı ve politika oluşturma çalışmalarına katkı koyacağımızı belirtiriz.
- 3) Gözükmemektedir ki yaşanan ölümlerin sebebi metil alkoldür. Vatandaşlar giderek artan bir oranda tarımsal kökenli etil alkolün içine anason yağı ekleyip elde ettikleri ürünü tüketmektedir. Ruhsatlı etil alkol dağıtımıcısı ve satışıların yanı sıra metil alkolü kaçak bir şekilde piyasa süren birilerinin olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunu ya bilinçsizlikten veyahut insanların ölmesi pahasına daha fazla kar hirsından dolayı yapmaktadırlar. Oysa kimyasalların kaydı, izlenmesi gibi sistemler üzerinden yapılacak araştırmalarda metil alkolü yurda sokan, dağıtan, satan ve kullananların bilgileri devletin

08.07.2019

- elinde mevcuttur. Bu noktada polis, zabıta, gümrükler, bakanlıkların ruhsat ve denetim birimleri ile savcılık gibi mercilerin kovuşturma ve takiplerini arttırmalarını talep ediyoruz.
- 4) Etil alkol vücutta metabolize olan bir alkol iken, metil alkol başta körlük ve ölüm olmak üzere başkaca zararları da olan bir alkol türüdür. 1 litrelik cam şişelerdeki etil alkolün içine acılık veren denatonyum benzoat koyulmasına başladığından bu yana insanlar tıbbi kullanım amaçlı alkol sınıfına giren ve 5 lt'lik plastik ambalajlarda satılan tarımsal kökenli etil alkolü satın almaktadırlar. Bu noktada etil alkol ve metil alkol arasındaki farkın bilinmemesi ve yanlışlıkla metil alkol satın alınması da bu olayların yaşanmasına sebep olabilir. Etil alkol C_2H_5OH formülüne sahipken, metil alkol CH_3OH formülüyle ifade edilmektedir. Aradaki farkı anlayamayacak, ürün ambalajı üzerindeki etiketi yahut güvenlik bilgi formunu yorumlayamayacak kişilerin bu tür kimyasallardan uzak durmalarını ısrarla salık veririz.
- 5) Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesi Hakkındaki Kanunu'nun 8. Maddesi '**Ticari amaç olmaksızın, kendi ürettiği ürünleri kullanarak şahsi tüketimi için elli kilogramı aşmayan sarmalık kıyılmış tütün elde eden veya üçyüzelli litreyi aşmayan fermente alkollü içki imal edenler haricinde, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında tesis kurma ve faaliyet izni almadan; tütün işleyenler ve ya tütün mamulleri, etil alkol, metanol ya da alkollü içki üretmek üzere fabrika, tesis veya imalathane kuran ve işletenler bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin günden onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.**' şeklindedir. Görüldüğü gibi vatandaşlar Türkiye'de kendi ürettikleri üzüm ve diğer meyveler ile buğday, arpa gibi hububatlardan 350 litreye kadar olmak üzere bira ya da şarap gibi fermente içkiyi yasal olarak üretebilmektedirler. Distile yani damıtılmış içki yapmak için gerekli etil alkolün izinsiz üretimi ise yasaktır. Oysa beşeri durum mevcut yasal düzenlemeleri aşmıştır. Vatandaşlar evlerde damıtım yaparak yahut tarımsal kökenli etil alkol yoluyla içki üretmek zorunda kalmaktadırlar. Öte yandan bu topraklarda yüzyıllardır boğma rakı tabir edilen bir rakı türü üretilmektedir. Alkollü içkiler üzerindeki bu vahşi vergi düzeni devam ettiği sürece de bu üretim ve tüketimlerin artacağı aşıkardır. KMO olarak bu gerçekten yola çıkarak amatör olarak damıtım yapmak isteyenlerin bir ruhsatlandırma sistemine dahil edilmesini önermekteyiz. Dünyanın başka yerlerinde de örnekleri olan bu uygulamada amatör damıtımcı olmak isteyenlerin önce eğitim almaları, bir miktar sınırlamasına tabi tutulmaları, sınavlardan başarılı olmaları ve denetime açık olmalarının sağlanması şeklinde özetlenebilecek böyle bir sistemin kurgulanması ve uygulanması sırasında görev üstlenmeye mesleğimizden gelen birikimi halkımız ve devlet organlarıyla paylaşmaya hazır ve talip olduğumuzun bilinmesini isteriz.
- 6) Son olarak vatandaşlarımıza bir hatırlamakta yapmakta fayda görüyoruz. Tarımsal kökenli etil alkolün içine anason yağı ya da aroması konularak yapılan içki maalesef rakı değildir. Bir içkinin "geleneksel rakı" olarak adlandırılabilmesi için, arpa buğday gibi hububatlardan ya da şeker pancarı melasından değil üzüm, incir gibi meyvelerden elde edilen etil alkolden üretilmesi gerekmektedir. Evlerde yaygın olarak üretilen bu içki hem literatüre hem de karakteristik kökenine göre bir sınıflamaya karşılık gelmemektedir. Bu içkinin içim tadı, içerdiği aroma maddelerinin tür ve oranları, "geleneksel rakı" ile ilişkilendirilemez. Anasondan dolayı su katılınca beyazlaması, bu içkinin rakı diye tanımlanmasını doğuramaz. Öte yandan bu içkinin sağlık riskleri hakkında

08.07.2019

yapılmış araştırmalar ve üretim standartları belirlenmemiş durumdadır ve metil alkolden yapılması halinde ölümlere yol açmaktadır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu

ⁱ http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/ekonomi/909555/Buyuk_vergi_soygunu.html